

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenecv, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 98.

Sreda, 3. decembra 1930.

Leto V.

Confiteor.

Ujedinjenje je bilo za Jugoslavijo zgodovinski dogodek. O tem ni spora, vsaj javno ne. Z ujedinjenjem se je po svetovni vojni konstituirala večja država kakor je bila predvojna Srbija. In kakor ima vsaka druga država svoje gospodarske in politične naloge, tako je prevzela tudi ta iste naloge. Večja balkanska država je nastala s tem; država, ki ima pogoje za gospodarski, politični, kulturni in socialni razvoj, kakor nobena druga država na Balkanu. Tega so se zavedali tudi prebivalci predvojne Srbije in prebivalci pokrajin, ki so pred vojno pripadale drugim državam, v katerih niso imele svobodnega razvoja. Gospodarsko in nacionalno so pa bile odvisne od njih, da bi bilo zlasti širše kulturno sodelovanje s sosedi le koristilo naprednemu razvoju.

Zedinjenje je bilo zaradi tega duhovna in socialna potreba. Današnji državljani so ga tudi sprejeli z zadovoljstvom in parlament je sklenil, da bodi dne 1. decembra vsakega leta praznik v spomin zgodovinskega dogodka.

Sprejeta je bila in uveljavljena demokratska ustava, o kateri lahko trdimo, da je bila vsaj razmeroma dobra. Ustvarjeni so bili torej s tem pogoji, da se država upravlja demokratsko. Toda delo v narodni skupščini ni šlo izpod rok. Vodile so vse meščanske stranke le strankarsko sebično politiko, se obmetavale z gnojem ter popolnoma pozabljale na svojo misijo v narodni skupščini. Ne zahtevamo od meščanskih strank, da bi vodile socialistično politiko, ker to ni v skladu z njihovimi načeli. Zahtevamo pa smo in zahtevamo od njih še danes izvajanje demokracije, reševanje gospodarskih in političnih problemov v interesu napredka. Ali tega niso meščanske stranke hotele storiti, kljub temu, da imajo meščanske stranke veliko večino inteligence in razumnikov v svoji sredi. Igrali so se z ustavo, s politiko in s problemi države, kakor se igrajo otroci z žveplenkami ter zažgali svoj lastni dom, oziroma njegovo opremo, ustavo in parlamentarizem. Ljubše jim je bilo ogledati cvetje mlademu drevescu, kakor pa ga negovati in uživati sad.

Obletnica zedinjenja nas torej ne spominja samo na važni zgodovinski dogodek, marveč nas spominja tudi na sebično in nespametno politiko jug. buržuazija, ki ni razumela svoje naloge. Pričakovali bi, da se bo buržuazija ob obletnicah zedinjenja spomnila svojih grehov, da bo pomolila enkrat dvakrat skesano politični konfiteor ter napravila trden sklep, kako se hoče v bodoče varovati tega greha in kaj hoče storiti, da greh popravi. Buržuazija pa tudi ob tej priliki vtika glavo v pesek kakor kamela in molči.

Težko je reči, ali je naša buržuazija glupa ali naivna, ali se morda sramuje svoje zgodovine. Gre za to, da se napake popravijo. Tu ni na mestu molk, ni na mestu topo kimanje, ampak potrebna je odkrita beseda kesa in novih problemov. Življenje gre svojo pot, toda iti mora z duhom ljudi, ki tvorijo življenje in ga ustvarjajo.

Zedinjenje je važen jubilej; pravi pomen bo dobil ta jubilej šele takrat, ko bodo politični faktorji razumeli svojo nalogo v gospodarstvu, socialni politiki in splošni politiki. Predvsem pa je potreben konfiteor in trdni sklep. Torej na dan s temi stvarmi!

Avstrijska vlada odstopila.

Nov moralni poraz krščanskih socialcev. — Dr. Ender bodoči kancler.

Dne 29. novembra t. l. je avstrijska vlada s svojim kanclerjem podala demisijo, ki jo je predsednik Miklas sprejel. Krščanski socialci opravičujejo odstop vlade, češ, da je demisija samo formalna, v resnici pa je z ozirom na njih agresivnost in pa ker je tik pred volitvami heimwehrovec notranji minister knez Starhemberg »razorožil« socialnodemokratski »Schutzbund« ter zagrozil, da se ne umakne nobeni sili z vodstva uprave države, pravcata politična blamaža. Pred volitvami neumna gobezdavost in teror, pri volitvah poraz in sedaj odstop kanclerja Vaugoina in gobezdavega notranjega ministra Starhemberga ter zunanjega ministra, pravega očeta protidelavske politike, dr. Seipla, to je kapitulacija, moralen maček, ki ga ne spravijo s sveta niti z najboljši jezuitsko demagogijo.

S sestavo nove vlade je poverjen predarlski deželni glavar dr. Ender. Krščanski socialci žele, da bi v novo vlado prišel dr. Schober kot notranji minister, ostali pa bi v vladi dr. Juch kot finančni minister ter justični minister dr. Hueber (heimwehrovec). Dr. Seipel pa naj bi vodil zunanje ministrstvo dalje. Vendar je malo verjetno predvsem, da bi dr. Seipel, ki pravi, da je bolan, mogel sedeti v vladi, ki namerava voditi povsem drugačno smer v politiki. Dr. Ender je konservativen krščanski socialc, nasprotnik hujšakaške in protidemokratske politike ter najhujši nasprotnik tako levih kakor desnih pučistov. V politiki mu bo dobrodošla vsaka pomoč ter bo računal tudi s socialnimi demokrati, v kolikor bo šlo za varstvo republike in demokracije, tembol, ker ve, da močne politične stranke, ki šteje 73 poslancev v parlamentu, v važnih vprašanjih ni mogoče prezreti.

S tem dogodkom se je izvršil v avstrijski notranji in zunanji politiki važen preokret, čemur je glavni vzrok sijajni uspeh socialne demokracije pri volitvah v parlament. Krščanski socialci so avstrijsko meščanstvo disgustirali s svojimi zvezami s pučisti, zato pri volitvah niso dosegli uspeha. Imeli so namen, da

porazijo socialno demokracijo ter pridejo v parlament z dvetretjinsko večino meščanskih poslancev, s katero bi lahko izpremili republikansko ustavo ter odvzeli delavstvu politične in koalicijske pravice. Po porazu pri volitvah pa je nastala v svetih možeh dr. Seiplu, Vaugoinu in knezu Starhembergu reakcija. malodušnost, ki se polašča tudi njih strank.

Zato so bile važen dogodek avstrijske parlamentarne volitve, važen dogodek je pa tudi preokret politike, da si je tudi ta preokret le uvod nadaljevanja boja za že pridobljene politične in socialne pravice avstrijskega naroda.

Posvetovanja o sestavi vlade.

Dr. Oton Ender se je v nedeljo posvetoval o sestavi vlade s krščanskimi socialci in Schobrovim blokom. Zvečer je imel posvetovanja z dunajskim županom Seitzem. Posvetovanja s heimwehrovci niso imela uspeha, ker zahtevajo v novi vladi notranjega ministra, kar je pa nemogoče, ker sta dr. Ender in dr. Schober edina v tem, da mora biti avstrijska politika v bodoče strogo demokratska. Dr. Ender ne daje nobenih pojasnil o razpravah, ker so stranke izrazile to željo. Vsekakor bo pa že v torek ali sredo lahko stavil predloge za sestavo nove vlade.

Dr. Ender je bil sicer razočaran, ko je zvedel, da so Schobrovi delegati vselej zapustili konferenco, kar so bili navzoči heimwehrovci, ker je bil prej prijatelj široke koalicije. Sedaj pa s tako koalicijo ne računa več.

Predsedstvo parlamenta se utegne sestaviti: predsednik Eldersch (soc. dem.), podpredsednika dr. Ramek (kršč. soc.) in dr. Schürff (Schobrov blok).

Na podlago ustave se postavljajo tudi velenemci ter izjavljajo, da so za depolitizacijo šole, vojske in uprave. Silno nasproti so, da bi Vaugoin ostal vojni minister, ki je politiziral vojsko, ker se sedaj prične nova politika.

Bližnja kriza francoske vlade.

Tardieu je dobil 14 glasov večine.

V francoski zbornici so zopet glasovali o zaupnici vladi. V opozicijo je šla cela radikalna levica. Tardieu je dobil komaj 14 glasov večine. Poslanci so glasovali za zaupnico, da omogočijo Tardieuiu, da sam odstopi, kar se bo najbrže zgodilo ob prvi priliki, ker so nekateri člani njegove vlade zapleteni v bančni škandal Oustric. Banka je obto-

žena prevare, nezakonitih manipulacij, lažnivega notiranja papirjev in kršenja trgovskega zakona. Doslej dognani primanjkljaj znaša okoli ene milijarde frankov, to je štiri in pol milijarde dinarjev. Zbornica je, kakor izjavljajo večinski poslanci, hotela dati priliko predsedniku vlade, da sam odstopi.

Fašizem diktira cerkvi.

Vatikan mora žvižgati fašistično pesem.

V italijanski zbornici je interpelliral fašistični poslanec Coselchi (pravo italijansko ime!), kaj namerava vlada ukreniti proti duhovščini v Julijski krajini, ki hujska proti fašizmu? Tajnik notranjega ministrstva Arpinati je rekel, da vlada ve za to delovanje in da ne bo trpela ob njenih narodnih mejah akcije proti fašističnemu režimu. Vlada je že razpustila več mladinskih društev in ustavila liste. Postopanje slovenske

duhovščine je bilo javljeno cerkveni oblasti in vlada sedaj čaka, da cerkev stori svojo dolžnost. Če cerkevna oblast ne bo ničesar storila, bo fašistična vlada radikalno očistila ozračje v Julijski krajini. — To so posledice pogodbe med Vatikanom in Mussolinijem in obenem posledice, ker so cerkveni dostojanstveniki s pastirskimi listi agitirali pri volitvah za fašiste.

Diktatura je drag režim.

Koliko stane italijanski fašistični režim? — Milijon propalic živi na račun cele Italije.

Režim fašistične ali boljševiske diktature je jako drag. V Italiji imajo samo za vzdrževanje fašistične diktature ogromne stroške. Na vse strani se mora fašizem braniti in to obrambo drago plačevati ne le za vzdrževanje aparata, ampak tudi za kupovanje in podkupovanje potrebnih podkupljivih elementov. Zato ni čudno, če obubožava vse prebivalstvo, zlasti pa delavski razred. Podpora fašizma je milica, ki šteje 100.000 mož. Vsaka »črna srajca« prejme na dan (7 dni v tednu) po 16 lir (okoli 48 Din); tako visoke niso niti povprečne delavske mezde v Italiji. Druga dva milijona izda Italija za tajno policijo, blizu stotisoč mož, v kateri cvete provokacija, denunciantstvo in odkrivanje zarot, s čimer skuša potem opravičevati fašizem svojo potrebo. Fašizem ima stroške pa še s prisluščavci, ki nimajo stalne plače, dalje za fašistično propagando v deželi in v inozemstvu, končno izdatke za fašizem v raznih državah itd. Ves fašistični aparat velja Italijo nad dve milijardi lir na leto, to je okroglo šest milijard dinarjev. Stroški za vojsko so še posebej.

V Italiji živi najbolje fašistična manjšina, ki šteje okoli en milijon duš in ki jo dobro plačuje cela Italija.

Diktatura torej ni tako cena, kakor pripovedujejo nje propovedniki, pa naj bo fašistična ali boljševiska.

Urednik žoltega lista obsojen zaradi obrekovanja

s. Živka Topalovića.

V žoltem listu »Rad i trud« v Beogradu je izšel članek, ki je obrekoval centralnega tajnika delavskih zbornic dr. Živka Topalovića. Pri razpravi se je pokazalo, da kmet, ki je ta žaljivi članek podpisal, ne zna ne čitati ne pisati. Kmet Živka Jakovljevića je sodišče oprostilo, obsojilo pa urednika na dva meseca zapora. — Ljudje okoli tega lista se obračajo na podjetnike, da bi jim dajali denar in jim pomagali graditi organizacijo. Dobro znamenje je to, da tudi podjetniki in delodajalci smatrajo Stankovićevo organiziranje za neresen eksperiment.

Več žita in lesa pride iz Rusije.

Nova poplava tržišč.

Ruska trgovska družba »Arcosom« in angleška lesna družba Central Buying Softwood Corporation sta sklenili pogodbo, po kateri je dobila ruska družba edino pravico uvažati v Anglijo mehki les. Pogodba velja za bodoče leto. Zaradi dumpinga je odgovoril ruski poslanik Sokolnikov, da hoče Rusija dvigniti izvoz na predvojno višino. Poljedelstvo je napredovalo. Rusija ima dovolj žita. Mora tudi izvažati, če hoče dobiti industrijske proizvode. Izvoz bo Rusija še povečala.

Minister socialne politike Preka je izjavil v Mostarju, da je zakon o socialnem zavarovanju dokončan ter je bil predložen ministrskemu svetu.

Predvsem zagotovi- tev miru — potem razorožitev.

Edina garancija za mir — je
delavstvo.

Na slavnosti frontnih bojnikov je govoril bivši francoski ministrski predsednik Poincaré, ki utegne zopet prevzeti predsedstvo francoske vlade. V svojem govoru je rekel, da od vojne nimamo ne jutri, ne pozneje ničesar pričakovati. Francozi ne zahtevajo zemlje. Zahtevajo samo mir. Na vojno se hujška naokoli; obenem pa se govori pohvalno o miru. To ne zadošča. Narodi, ki ljubijo mir, morajo dobiti garancijo miru. Zahteva se od nas, da se razorožimo, da bodo drugi sledili našemu zgledu. Društvo narodov tudi poizkuša postaviti splošen razoroževalni program, nima pa nikakršnih sredstev, da bi z njim prodrli pri državah, ker doslej še ni ustanovilo nobene mednarodne sile, ki bi tvorila jamstvo, da ne more priti do vojne. **Narodi obljublajo razorožitev, pa se oborožujejo tajno, z raznimi zvijačami, ker ne morejo zaupati obljubam.**

Poincaréjeve besede so resnične. Mirovna politika je predvsem politika posameznih držav in nadalje politika Društva narodov. Tu čaka delavstvo, zlasti socialistično, mnogo dela za mir, mnogo propagande za mir, da prisili posamezne države k mirovni politiki doma in v Društvu narodov.

Ko bodo mednarodne garancije za svetovni mir podane, postane razorožitev že iz gospodarskih razlogov nujna, čeprav je vojna politika kapitalistična. Splošnemu svetovnemu mirovnemu naziranju se tudi kapitalizem ne bo mogel dolgo upirati.

Karteli za podraženje kruha.

Mednarodni žitni karteli v boju z
ruskim izvozom.

Zanimivo je, da se vsako jesen pojavljajo vesti o veliki lakoti na Ruskem, o povodnjah v Kanadi, o slabi žetvi v Ameriki in tako dalje. Nekaj časa so prihajala poročila o velikem izvozu ruskega žita, o občutnem padanju žitnih cen na svetovnih tržiščih. Sedaj je pa kar nenkrat zopet potegnil drug veter. Zadnja poročila vedo povedati, da so se ladje, ki so hotele natovoriti žito v ruskih črnomoških lukah, vrnila prazna, ker Rusi nimajo niti trohice žita več in da v Rusiji sami vlada lakota in da je sovjetska vlada sama bila primorana, nakupiti velike količine žita za lastne potrebe v Rumuniji. Ladje, ki so se vračale iz ruskih luk brez žita, so, da bi se ne

vrnile čisto prazne, natovorile rumunsko žito, radi česar je cena rumunskemu žitu zopet poskočila za 30 do 40 odstotkov, zlasti še, ko se je zvedelo, da je nek avstrijski konzorcij sklenil pokupiti v Rumuniji vse žito. Ljudje, ki so se za to stvar zanimali, so se na merodajnih mestih informirali, če ta vest odgovarja resnici, kjer so jim pa povedali, da vse skupaj ni nič res, ampak je to samo maneuver za zvišanje žitnih cen. Z druge strani pa poročajo, da je Rusija letos pridelala 800 milijono

nov pudov žita, torej veliko več kot lani, in da z mirno vestjo lahko izvozi 150 milijonov, ker 650 milijonov še vedno zadošča za lastne potrebe. Izvozila pa je dosedaj samo 15 milijonov. Torej vse vesti zadnjih tednov o zarotah in revoluciji v Rusiji, o umoru Stalina, o velikem pomanjkanju v Rusiji, o mednarodnem bojkotu sovjetske trgovine, so se skušale v poročevalskih uradih žitnih trustov. Istočasno pa angleške veletrgovske trdke podpisujejo z Rusijo trgovinske pogodbe.

Doma in po svetu.

O ujedinjenju Jugoslovancev piše znani publicist Herman Wendel v nedeljski »Prager Presse«, v zvezi z oceno dr. Viktor Novakove knjige »Antologija jugoslavenske misli i narodnog jedinstva«, ki je nedavno izšla kot edicija beograjske univerze. Knjiga vsebuje nešteto dokumentov in citatov v vezani in nevezani besedi, ki naj predstavijo ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno narodno in državno celoto kot inkarnacijo jugoslovanske misli, previdno pa izbegava vse, kar bi moglo koga spomniti, da obstoji še četrti veja jugoslovanstva, Bolgari, zato se tudi ni poslužil autor niti enega tozadevnega bolgarskega citata. Dr. Viktor Novak tudi pozablja, da je bil eden prvih borcev jugoslovanske ideje srbski socialista Svetozar Marković in tudi nič ne ve o kongresu »jugoslovanske socialistične stranke« v Ljubljani leta 1909 in o »tivoljski resoluciji«. Zato je Almanah nepopoln in pristranski.

Sokol se je udeležil letos cerkvenih proslav ujedinjenja dne 1. decembra t. l. S tem je odpravljen predsodek, da je Sokol protiverska organizacija.

Osebnost. Pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu je bil imenovan za oddelčnega direktorja dr. Avguštin Arselin.

Franc Grafenauer star sedemdeset let. V torek je dopolnil koroški bivši klerikalni poslanec Franc Grafenauer 70. leto.

Pogajanja za novo vlado v Avstriji se še vedno vrše med krščanskimi socialci in Schobrovim blokom. Največ izgledov poleg Enderja in Rameka za bodočega kanclerja ima krščanski socialc Heinl. Schobrov blok dobi ministrstvo trgovine, notranje ministrstvo in podkanclersko mesto. Predsedstvo zveznega parlamenta bo tudi najbrž dobil kak krščanski socialist. Zahtevo socialnih demokratov, ki so kot najmočnejša stranka zahtevali predsedstvo zase, je meščanska večina odklonila. Nova vlada še ni sestavljena.

Občinske volitve v Dunajskem Novem mestu. V nedeljo so se vršile v Dunajskem Novem mestu občinske volitve. Socijalni demokrati so dobili 27 mandator (12.830 glasov), meščanski blok 15 mandator (7998), narodni socialci 3 mandate (1465), komunisti niso dobili nobenega mandata. — Socijalni demokrati so v tej borbi izgubili dva mandata na nacionalce, kar ni čudno, ker je že par let to mesto gnezdo fašistične huj-skaške politike. Župan bo tudi v novem občinskem odboru socijalni demokrat.

Tirolski Heimwehr kot pomožna policija. Na Tirolskem je v veljavi še star privilegij, ki dovoljuje Tirolcem, da smejo nositi orožje za svojo osebno varnost, ne da bi rabili za to orožni list. Ker so zadnjič na povelje notranjega ministra Starhemberga izvršile oblasti na Tirolskem pri republikanskem Schutzbundu hišne preiskave za orožjem in zaplenile nekaj pušk in nabojev, so socijalni demokrati vložili v deželni zboru pritožbo z vprašanjem, zakaj niso istočasno zaplenili orožja tudi Heimwehru. Deželni glavar dr. Stumpf je odgovoril, da zato ne, ker se je Heimwehr ponudila deželni vladi kot pomožna policija!

Prvi ženski dvorni svetnik v Avstriji. Avstrijska vlada je podelila gospej dr. Mariji Marasch čin dvornega svetnika v prosvetnem ministrstvu. Gospa dr. Marasch je odlična pedagoginja, poučevala je na deških srednjih šolah in na učiteljski akademiji. Sedaj deluje v ministrstvu, v oddelku za žensko izobrazbo. Z njenim sodelovanjem je bilo v Avstriji ustanovljenih 400 šolskih kuhinj. Uvedla je potujoče učiteljice za nego dojenčkov. Spisala je tudi več del o vzgoji.

Električna vodna centrala, ki bo stala 8 milijard Din in pri gradbi katere bo zaposlenih 7000 delavcev 14 let. V soboto, dne 22. novembra je avstrijska vlada odobrila projekt gigantske zgradbe električne vodne centrale na zapadnem Tirolskem. Pravzaprav gre za cel kompleks central, ki bodo obsegale več poto-

kov in voda ter tvorile skupno eno omrežje. Vse zgradbe bodo stale eno milijardo šilingov (8 milijard Din) in se bodo vse naprave izvršile tekom 14 let. Delavcev bo zaposlenih povprečno 7000. Z delom nameravajo takoj pričeti. Enerzijska vseh naprav bo znašala en milijon P. S. ter bo dajala letno 2.3 milijarde KW. ur. V prihodnjih treh letih bo zgrajena prva elektrarna pri Silcu v inški dolini, ki bo dala 400 milijonov KW ur letno. Večji projekt, ki je bil nameravan v visokih Turah pri Zell am See, se ne bo realiziral, ker se tri dežele (Koroška, Salzburg in Tirolska), ki mejijo na Grossglockner, niso mogle sporazumeti radi nekih voda. Mala avstrijska republika se hoče s pomočjo elektrifikacije gospodarsko dvigniti. Avstrija, ki je revna na premoğu, a bogata na vodnih enerzijah, hoče predvsem vse svoje obrate, zlasti železnice, elektrificirati, preostanek enerzijske pa oddajati v inozemstvo. Dosedaj je okroglo 700 km železnic elektrificiranih. Z elektrifikacijo pa bodo nadaljevali prihodnja leta. Ko bo ista izvedena, tedaj bo potovanje zlasti skozi Alpe zelo prijetno, kar sedaj ni. Tudi pri nas se precej razpravlja o elektrifikaciji, toda iz teorije se ne pride v prakso, dasi ima tudi Jugoslavija mnogo pogojev za to. Nove železniške proge, ki se grade večinoma po goratih krajih, bi se moralo takoj graditi na električni obrat, da se prihrani stroške dvojne dela. — Električni pripada bodočnost!

Nemška vlada se namerava, ako ne bo v Reichstagu prodrla s svojim zasilnim gospodarskim programom (znižanje plač in cen), poslužiti § 48 ustave, to je finančne diktature.

V Čehoslovaški je 122.000 brezposelnih registriranih, število kakor ga že ni bilo od najbolj kritičnih let 1922/23. Skupno z neregistriranimi bo v Čehoslovaški približno 360.000 brezposelnih.

Delavske demonstracije v Krakovu. Prošlo sredo zvečer se je vrnil v Krakov iz ječe bivši socialistični poslanec in predsednik krajevne socialistične organizacije Mastek. Delavstvo se je v masah zbralo na kolodvoru, da ga pozdravi in mu je prirejalo živahne ovacije. Policija je proti delavstvu brutalno nastopila in je več oseb ranila. Demonstracije so se nato prenesle tudi v mestne ulice, zlasti pred vojvodsko palačo, kjer je policija ponovno nastopila.

Pilsudski odstopi. V petek je imel poljski ministrski svet sejo, na kateri je Pilsudski izjavil, da namerava iz zdravstvenih ozirov odstopiti kot šef kabineta. Za novega ministrskega predsednika je predlagan Pilsudskijev poverjenik oberst Slavik. Čim se bo Slaviku posrečilo sestaviti novo vlado, bo sedanji kabinet odstopil. Sedaj ko je Pilsudski

Ivan Vuk:

Usoda malega Marka

(Konec.)

Mati je zaman čakala, da se ji javi sin. Težko ji je bilo in bojazen in strah sta ji stiskala srce.

»Kje si, moj prvorojeni,« je klicala. »Kako sem mogla dopustiti, da greš v veliko mesto, sam, še tako majhen?«

»Kaj se ne spominjaš,« je reklo nekaj. In ko se je ozrla, je sedela pri mizi Beda in jo gledala.

Mati je vzdihnila.

»Oh, da, samo nesrečo nosiš.«

»To je moj posel,« se je zahihitala Beda. »To je moja zabava. Tam kjer je vsega dovolj, ni prostora zame. Tam me izganjajo z izobiljem. Jaz ne ljubim izobilja in zato se izogibam takih hiš.«

»Naj se naliže zvrhano ta kelih,« je rekla. »Samo sina naj dobim nazaj, prvorojenega.«

Ali od Marka ni bilo nobenih vesti.

Trgovec iz Aleksinca se je odpravil v Beograd. Mati je šla k njemu.

»Marko se mi je izgubil,« je rekla.

»Nimaš nobenih vesti o njem,« je vprašal trgovec.

»Nobenih. In je že četrti mesec, odkar je šel.«

»Bom povprašal,« je rekel trgovec.

»Prosim,« je sklenila roke mati. »Tako je mlad in še pokvarili ga bodo. Bogve, kako zasluži. Morda še za hrano nima.«

»Bom povprašal,« je ponovil trgovec.

Tako se je zgodilo, da je trgovec, ko je opravil svoje posle, šel na policijo.

»Česa želite,« je vprašal policijski uradnik.

»Rad bi zvedel, kje je Marko Jovanović.«

Uradnik je gledal trgovca.

»Pred kakimi tremi, štirimi meseci je šel v Beograd, da poišče službo. Mlad dečko, jedva dvanajstleten... In od tedaj ni o njem glasu.«

»Mlad dečko, pravite, dvanajstleten?... In Marko mu je ime?«

»Da, Marko Jovanović.«

Uradniku se je pojavila misel.

»Vi ga poznate?«

»Sem iz tistega kraja, iz Aleksinca. Mati me je naprosila, da poiščem. Seveda ga poznam.«

Uradnik je vzel album, v katerem so slike vseh mladih postopavcev.

»Poglejva!«

Trgovec je gledal. Mladi, otroški

obrazi so ga gledali. Borba in glad je bila vklesana v njih že v mladosti.

»Kakšen svet je to,« je majal z glavo trgovec. »Rekruti zločincev. Kandidati vislic.«

Trgovec je pogledal uradnika.

Policijski uradnik je zmajal z rameni.

Trgovec je listal dalje. Nenadoma se ustavi pri neki sliki. Čital je pod njo:

»Marko Ristić.«

Pogledal je bolje.

»Kakšen Ristić... To je Jovanović, dečko, ki ga iščem.«

»Vidite,« je rekel uradnik. »Tri mesece, ako ne bo več, sedi med razbojniki. In noče povedati, kdo je in odkod je, da bi ga odpravili v njegovo občino. Evò, pokvarjenost trdovratna...«

Dal je pripeljati Marka.

»Zakaj si tajil,« je rekel osorno.

»Nič ti ni pomagalo. Poglej!...«

Pokazal je z roko na trgovca. Marko je pogledal in prebledel.

»Mati pa je tako v skrbeh zate,« je rekel trgovec. »Ti si pa zaprt.«

Marko je zaplakal in padel na kolena pred trgovca.

»Nikar ji ne pravite,« je govoril med jokom, »da ste me našli tukaj. Prosim vas, lepo vas prosim, ne povejte ji... Od žalosti in sramote bi

umrla.«

Trgovec in uradnik sta se spogledala. Uradnik je pokimal z glavo.

»Sedaj razumem... Zares, ljubezen od matere mu je branila govoriti.«

»Zakaj si tu,« je vprašal trgovec. Marko je še vedno klečal.

»Ne vem.«

»Brez listin so ga našli,« je pojasnil uradnik. »Spal je z nekim žeparjem na podstrešju napol podrte hiše v predmestju. Ker ni hotel povedati, odkod je in, kakor ste se sami prepričali, ni povedal tudi pravega imena, smo ga obdržali.«

»In nič drugega?«

»Nič.«

No, vstani,« je rekel trgovec.

»Ne bom povedal materi.«

Trgovec se je obrnil, da skrije ganutje.

»Ali gre lahko z menoj?«

»Podpišite, da ste ga sprejeli,« je rekel uradnik. »Pa lahko gre.«

Trgovec je podpisal.

*

Ko je Marko ob strani trgovca stopal po beograjskih ulicah in gledal bogate izložbe trgovin, ni vedel, ali je premagal Bedo ali je ona premagala njega. Vedel je samo, da je prost in da trgovec ne bo materi povedal ničesar.

dosegel svoj cilj, ga najbrž ne zanima več politika, kajti novega sejma in nove vlade, ki sestoji iz samih njegovih pristašev, ne bo mogel več prostaško zmerjati in zapirati.

Vodje poljske opozicije dr. Liebermann, Witos, Patek in Dembski so proti kavčiji po 10.000 zlotov za vsakega bili izpušeni na svobodo. Vsi izjavljajo, da se ne bodo več udeleževali političnega delovanja.

Izid volitev v poljski Gornji Šleziji, kjer je pri zadnjih sejmskih volitvah število nemških mandatov padlo za 200 do 300 odstotkov, je nemške nacionalistične duhove silno razburil, ter dolže poljsko vladu in poljski nacionalistični fašizem, da je s svojim terorjem preprečil svoboden izraz volje nemške manjšine v Šleziji in na Poznanjskem. Zadeva se razvija v mednarodno afero, ker je nemška vlada proti načinu izvajanja poljskih volitev in proti terorju nad nemško manjšino vložila pri Društvu narodov v Ženevi 30 strani dolgo protestno noto z zahtevo, da se mora pri prihodnjem zasedanju Društva narodov v januarju o nji razpravljati. S tem je Nemčija prvič sama aktivno sprožila debato o narodnih manjšinah, katerim bodo sledile najbrž še druge. Nemški nacionalisti, predvsem Stahlhelmovci, namravajo prihodnje dni prirediti po raznih krajih Šlezije protestne shode proti Poljski, pri čemur obstoji upravičena bojazen, da se bodo Stahlhelmovci znesli nad poljsko narodno manjšino v nemški Gornji Šleziji in vprizorili pogrome. »Vorwärts« svari pred nepremišljenimi koraki. Kakor kaže, stoji zmagi Pilsudskega na zelo trhljih tleh.

Bančni polomi v Franciji. V Parizu je bil v petek aretiran bankir Oustric, načelnik Oustric-koncerna, ki je s svojo insolvenco povzročil polom mnogih pariških bančnih zavodov in je povzročil celo paniko na newyorški borzi. Dosedaj je v zvezi s tem petnajst francoskih bank zaprlo svoje blagajne, a javljajo se še novi polomi tudi iz province. V zvezi s tem sta demisionirala tudi dva državna tajnika, ki sta bila zapletena v afero, kakor tudi eden izmed aktivnih ministrov.

Pred splošno stavko rudarjev v Angliji. Med angleškimi rudarji in lastniki rudnikov se že dalje časa vodijo pogajanja, ne da bi dosedaj dovedla do ugodne rešitve. Rudarji zahtevajo znižanje delovnika na 7½ ure, ne da bi bile pri tem znižane plače. S tem se misli omiliti brezposelnost. Podjetniki pa vztrajajo pri osemurniku, pri istočasnem znižanju plač za 20%. Delavska vlada se trudi posredovati, a dosedaj brez uspeha. Če v zadnjem trenutku podjetniki ne popuste, bo rudarska unija prihodnje dni proglasila generalno stavko.

Indijska konferenca v Londonu. Na londonski indijski konferenci se najbrže sklene federativna oblika indijskega cesarstva. Indija obsega namreč nad trideset večjih in manjših držav. Gre sedaj v glavnem za vprašanje, ali naj bo indijska vlada odgovorna indijskemu parlamentu ali pa angleškemu podkralju, oziroma upravniku. Težave bodo delala pač gospodarska vprašanja, ki so sedaj regulirana po potrebah posameznih držav, pozneje bi se pa morala urediti enotno. Indijci, razen Gandijevih nacionalistov, ki jih ni na konferenci, hočejo dalje ostati v zvezi britskega imperija. Na konferenci se čuti dobri vpliv Macdonalda.

Število strokovno organiziranih članov v Veliki Britaniji je bilo koncem 1929 v celoti 4.833.000. Samostojnih zvez je 1114. Žen je organiziranih okoli 800.000. — Leta 1913 so štejele te organizacije 3.702.000 članov.

Kako močna je bolgarska socialna demokracija. Po poročilu z zadnjega kongresa ima bolgarska socialna stranka 1108 krajevnih organizacij, in sicer 6875 mezdnih delavcev, 2243 obrtnikov, 17.391 kmetov in 1638 članov svobodnih poklicev, skupaj torej 28.148 članov.

Moskovski proces in oboroževanje Rusije. Sovjetska vlada je veliki veleizdajniški proces v Moskvi izrabila, da je izdala na vojsko oklic, v katerem govori o vojni nevarnosti in o potrebi oboroževanja in pripravljenosti vojske.

Volkovi na Poljskem. Iz okraja Molodečna na vzhodnem Poljskem javljajo, da so se tam pojavila velika krdeča volkov, ki napadajo vasi. V Rakovu so napadli neko vojaško patroljo, ki jih je šele po hudem streljanju mogla pregnati.

Ročno granato vržel na čast novoporočencema. V Opalinu, neki vasi blizu Varšave, so pri bogatem kmetu slavili svatbo. V neki sobi je krog dolge, z jedili obložene mize, sedelo obilo svatov, sredi med njimi ženin in nevesta. Nek razborit gost je na poseben način hotel počastiti novoporočenca in je skrivaj prinesel seboj ročno granato. Ko je bilo slavlje na vrhuncu, je z vzklikom: »Živela ženin in nevesta!« zagnal granato skozi odprto okno na polje, kjer naj bi se razpočila in s svojim pokom napravila slavnosten efekt. Zagnal pa jo je tako nerodno, da je granata zadela v okenski okvir in se razpočila v izbi. Učinek je bil strašen. Onega, ki jo je zagnal, je na kosce raztrgala, trije drugi se bore s smrtjo, 12 oseb je več ali manj težko ranjenih.

Tudi Čehi so dobili svojega stotnika Köpenicka. V Böhmisch-Gmündu so pred kratkim aretirali 23 letnega Ivana Koula, ki je po vzoru nekdanjega nemškega čevljarja Köpenicka precej časa vodil ugledne osebnosti in javne oblasti za nos. Koula je bil svoj čas lakaj in se je v tem svojstvu naučil finega vedenja. Nabavil si je uniformo letalskega častnika in je kot tak poročil hčerko nekega bogataša in izvelkel iz njega precej denarja. Ko so v Novem Otingu odkrivali spomenik za češkim narodnim junakom, generalom Štefanikom, se je tudi on udeležil svečanosti kot odposlanec 3. letalskega polka in je pri odkritju imel navdušen patrijičen govor, tako da ga je zato vse mesto častilo in ga je vse vabilo v goste. Pozornost je pa vzbujalo dejstvo, da je kot visok častnik pozdravljaval tudi nižje častnike prvi, ker Koula sam ni bil nikdar vojak. Ko je že razna češka mesta počastil s svojim obiskom in oskubil razne patrijote, so ga končno aretirali in oddali okrožnemu sodišču v Budjevicah.

Maribor.

Joško Greile umrl. V mariborski bolnici na oddelku protituberkulozne lige je v nedeljo preminul bivši upravnik našega lista Joško Greile iz Maribora. V cvetu mladosti, v 25. letu, ga je pokosila morilka proletrijata, tuberkuloza. Zadnja štiri leta je bil v službi kot uradnik pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Vršču in Skoplju, kjer je svoj čas tudi aktivno sodeloval v delavskem gibanju. Naporna služba je izpodkopala njegovo mlado življenje, ki je še veliko obetalo. Njegovega pogreba v torek popoldne na pobreškem pokopališču, se je udeležilo veliko njegovih znancev in kolegov. Mladi vdovi in njegovim svojcem naše iskreno sožalje. Naj mu bo zemljica lahka!

»Svoboda« Maribor:

V sredo, dne 3. decembra 1930 ob 20. uri v društvenih lokalih Slomškov trg 6/I pedagoško predavanje: Ali ima človek svobodo — voljo ali ne? Predaval bo poznani pedagog prof. Žgeč. Dolžnost vsakega zavednega delavca je, da temu predavanju prisostuje.

V petek, dne 5. decembra 1930 se vrši v društvenih lokalih članski sestanek podružnice »Svobode«, in sicer ob 20. uri. Ker je dnevni red sestanka zelo važen, prosimo, da se vsi člani odzovejo povabilu.

V soboto, dne 6. decembra 1930 priredi plesni tečaj SK »Svobode« v prostorih gostilne »Pri Roži«

Miklavžev večer z zelo lepim sporedom. Začetek ob 20. uri, vstopnina malenkostna. Vsi prijatelji in ljubitelji prisrčne zabave iskreno vabljeni. Miklavževa darila se sprejemajo v soboto 6. dec. od 4. do 7. ure v gostilni »Pri Roži«, Maribor, Koroška cesta 3.

Manufaktura, krzno, trenchcoati, Hubertus-plašči, usnjene suknje in pletenine. L. Ornik, Maribor, Koroška cesta 9. — Plačilne olajšave!

Polnilna peresa dobite že za 18 dinarjev v papirnici Ljudske tiskarne. Oglejte si jih!

Celje.

Podružnica »Svobode« ima v sredo, dne 3. 12. t. l. predavanje v ljudski kuhinji, Del. zbornica v Celju, ob 20. uri »Spolno vprašanje mladine«, predava g. dr. D. Hočevnar. Ker je predavanje zelo važno za mladino, je torej prilika, da se ga vsakdo udeleži. V soboto, dne 6. t. m. priredi »Svoboda« v mali dvorani Celjskega doma v Celju svoj vsakoletni Miklavžev večer združen s plesno zabavo. Ljubitelji zabave vljudno vabljeni.

Delavski oder »Svobode«.

Prva predstava v letošnji sezoni ljubljanskega delavskega odra »Svobode« bo v nedeljo, dne 7. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice.

Igra se znamenita 4 dejanka

»Na dnu«.

Maksim Gorkij je v to svojo dramo vtil senco propada kapitalistične družbe in nastajanje nove dobe človeštva. Vrhunci v tistem zakotnem azilu, sami po sebi že značilni tipi, ki izrabljajo in izkoriščajo v to »dno« zablodivše izgubljenice, dobe svoje plačilo.

V drami »Na dnu« je sicer slikano življenje že čisto propadlih bitij, a simbolično se v vseh dejanjih čuti resničnost današnje človeške družbe.

To dramo Maksima Gorkega si je vredno ogledati in delavstvo si jo bo ogledalo.

Zasedba je prav dobra in režiser s. Petré je ustvaril s svojo režijo krasne momente.

Delavski oder »Svobode« je v soboto, dne 29. novembra t. l. že gostoval s to dramo v mestnem gledališču v Varaždinu, kamor je bil povabljeni od varaždinske »Svobode«, ki je praznovala svojo 25 letnico delovanja.

Doživel je sijajen uspeh. (O tem v prihodnji številki.) Delavski oder je s tem zaslovel izven Slovenije in člani Svobodaši so lahko ponosni na svojo delavsko kulturno zvezo »Svoboda«.

Igralci — sami proletarci — so pokazali, da znajo ustvarjati, in v nedeljo 7. decembra bodo to pokazali v Ljubljani.

Zato naj ne bo delavke in delavca, ki bi ne posetila te predstave. Vstopnina je nizka, samo toliko, da se krijejo stroški. Sedeži so po 12, 10, 8 in 6 Din. Stojišče 4 Din.

Predprodaja vstopnic od četrtega 4. decembra t. l. v pisarni Strokovne komisije in »Svobode«, Delavska zbornica. Na svidenje, sodruže in sodrugil!

Kulturni pregled.

»Svoboda«. Decembarska (12.) številka našega kulturnega mesečnika je — upamo — zadnja številka, ki je izšla samo na 16 straneh; kajti prihodnji kongres zveze »Svobode« bo sklepal predvsem o povečanju naše revije. — To pot je Mile Klopčič zaključil svojo zanimivo razpravo o »Nemškem delavskem pesništvu« in govori o Engelku in o mlajšem rodu. Ta razprava, ki jo imamo sedaj v celoti pred sabo, je gotovo najboljša originalna razprava v letošnjem letniku. Obžalujem pa, da ni pisec prevedel krasne pesmi »Die Lokomotive« poleg nemškega teksta vsaj v našo prozo, kajti vsak naš čitatelj ne razume nemški. — Sledje Pantrovi duhoviti »Nasveti za slabega govornika«, ki se naj jih zapišejo dolgočasni govorniki za uho. — Ostali del je posvečen organizacijskim vestem, zlasti novoustanovljeni »Pevski podzvezi«! — Talpa.

V. P.:

O letošnjih knjigah „Cankarjeve družbe“

Že slišim dleto, ki kleše granitni temelj novi zgradbi.
I. Cankar.

Cankarjeva družba je poslala drugič svoje knjige v svet. Ne smemo malomarno mimo tega dogodka, ki igra v razvoju kulture slovenskega proletarca veliko ulogo! Ne smemo in tudi ne moremo, zakaj pred nami leži rezultat dela, ki ne kaže uspeha samo v delavski knjižni produkciji, temveč gradi in utira pot duševnemu življenju našega proletarijata.

Proletarska kultura se razvija in izpopolnjuje, je v bistvu dialektična. Njeno deblo raste iz korenin, ki opletajo preprosto proletarsko dušo. Vse proletarčevo duševno življenje je večer boj; boj za kruh, boj proti obstoječim razmeram in krivici družbi. Ekonomske in politične razmere oblikujejo njegovo notranjost, ki je zelo primitivna in naravna. Iz take duše zajema silo proletarske umetnosti. Zato ustvarja nekaj novega in se bori z zastarelim; je revolucionarna, ker raste iz dna kvišku, ker stremi po solcu. Na svoj prapor si je zapisala idejo, ki živi v bistvu človeštva, — idejo napredka in razvoja. — »Cankarjeva družba« je postala žarišče proletarske umetnosti med Slovenci. Potom nje je slovenski proletarski kulturni delavec stopil v svet in mu pokazal, da je prišel čas, ko bo treba jasno izpovedati: »Kod in kam!«

Štiri knjige! Že zunanost razveseli človeka. Posebno prijeten utis daje posrečena moderna fotomontaža; menda prvi poskus te vrste v slovenski književni produkciji. Prav je, da se je polagalo veliko pažnjo tudi na zunanjo opremo knjig. Tudi to spada k delavski kulturi, zakaj knjiga je simbol našega hotenja in izpopolnjevanja, samo z njeno pomočjo se bo proletarijat lahko dvignil in usposobil za veliko delo, ki ga čaka v bodočnosti.

Poglejmo malo v notranjost knjig!

Koledar je dragocena zbirka pestrega čtiva. Pogled v svet nam pokaže politično plat sveta v letu 1930. Poleg novel iz proletarskega življenja, najdemo v koledarju tudi zanimive potopise, poljudno-znanstvene črtice kulturnega, gospodarskega in političnega značaja, razprave ter pesmi naših najboljših delavskih pesnikov. Novelo zastopajo naši znanci. Kreft, Cerkenin in drugi. Zanimivo je, da so se oglasili tudi ameriški rojaki. Ivan Molek je priobčil pretresljivo novelo: »Ob štirih jutraj«, ki je vzeta iz njegove zbirke »Izgubljeni bratje v Ameriki«. Opisuje nam smrt zapuščenega slovenskega izseljenca v Čikagi. Tu se nam odkriva drobce življenja, ki ga žive naši rojaki. Zanimiv je tudi informativni članek Franka Zaitza o ameriških Slovincih. To poglavje iz naše žalostne zgodovine bi morali poznati vsi, ki žive v stari domovini, da bi si ustvarili vsaj površno sliko iz življenja tisočih hlapcev Jernejev, ki so morali z rodne grude. — Ker govorimo ravno o Ameriki, moramo omeniti tudi prsrčno pisane utise iz te čudežne dežele. Ruski pesnik Majakovski in nemški pisatelj Kisch odkrivata trpljenje in grozote, ki vladajo na tem kontinentu »Svobode«. Koliko govore pri nas o Ameriki kakor o raju. Tam je delavec gospod, pravijo. Če je vztrajen, so mu odprta vrata k milijonom. Tako kriče pri nas ljudje, ki hočejo prepričati ljudstvo, kako pravilen je kapitalistični sistem, kakšen raj ustvarja sedaj ravno v Ameriki, kjer je dosegel svojo najvišjo razvojno stopnjo. Toda žal, — mi poznamo Ameriko tudi od druge strani, ki je temna in grozna. Samo teh par vrstic v koledarju nam pove vse. Ni nam treba klicati v spomin niti Sinclairja niti Goldschmidta, zakaj potem bi vedeli veliko — veliko preveč.

Med literarnimi prispevki je posebno zanimiva Smrekarjeva črtica »Ivana Cankarja drugo življenje in druga smrt«.

Kako bi bilo, ko bi se Cankar naenkrat pojavil živ v današnji dolini šentflorjanski? Kako bi ga sprejeli vsi tisti, ki so se ob njegovi smrti oddahnili in ki mu stavijo danes spomenike in mu pojo veliko glorio? In ubogi Ivan, kaj bi počel spet med njimi, ki jih je neusmiljeno bical? Kam bi šel s svojim užaljenim srcem? — Smrekar je v svojih karikaturah ovekoval Cankarjevo zunanost. Obenem nam je pokazal vso tragiko Cankarjevega življenja, ki bi bila, če bi živel Cankar dandanes še večja in strašnejša, zakaj filistrstvo slovenske avantgarde je od Cankarjevih časov do danes napravilo pot razvoja — lahko rečemo, da je prešlo v nov štadij, — postalo je kronično.

Zelo zanimiva in poučljiva je Golouhova razprava o italijanskem fašizmu in proletarijatu. Iz nje razvidimo, kako natančno pozna pisatelj italijanske razmere, psiho ljudstva ter njegovo politično in kulturno zgodovino. Vsa razprava je pisana do konca v živahnem tempu. Reči moramo, da naš proletarijat nima mnogo prilike, da bi se izobrazil tudi v tej smeri. Zato mu bo Golouhova razprava dobrodošla.

Izmed prevodov moram posebej omeniti »Jaško« ruskega pisatelja Neverova. Neverova slovenski proletarijat že pozna po povesti »Taškent«, ki jo je izdala »Svoboda«. Kakor v Taškentu, tako je tudi v »Jaški« snov zajeta iz otroškega življenja. Priporočam, da to stvar pazljivo prečitajo in o tem temeljito razmišljajo zlasti starši in vzgojitelji. Tudi na vzgojnem polju se bije zadnje čase hud boj za nova načela. Takozvana »delovna šola« izpodriva staro šolo, ki je za naš vek in za bodočnost nemogoča.

(Dalje prihodnjič.)

Hitro se en zvezek!

od
Papirnice

Ljudske tiskarne
Slomškov trg 6

Miklavževa in božična darila so:

ročne torbice, listnice, denarnice, aktovke,
kakor tudi potni kovčki, nahrbniki, doko-
lenice i. t. d. Vse to v največji izbiri pri

IVAN KRAVOS
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni**
[14 karatno originalno ameriško]

zlatu nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**,
(900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno**
radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“
welt“. Naroča se Administration der „Radio-
welt“ Wien I, Pestalozzlgasse Nr. 6, ki prinaša
obširne radioprograme, interesantne slike in ima
lepo urejene poučne tehnične članke.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snež-
ne čevlje, galoše itd. se sprejemaj-
v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po
nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

ČITAJTE!

socijalno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Po-
litike« v Mariboru, Ruška cesta 5.
Vsaka naša knjižnica, vsak naš či-
tatelj mora naročiti to našo najboljšo
socijalno dramo.

**Pristopajte k
zadrugi**

„Delavski dom“

r. z. z o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din,
delež 125 Din. Vsak de-
lavec, delavka naj sma-
tra za svojo dolžnost da
bo član te delavske
zadruge.

**Kupujte svoje
potrebščine
pri naših
insemen-
tih.**

Elektrotehnična delavnica
PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in
aparatur, novo ovijanje sežganih elektro-
motorjev, dynamo-strojev, transformatorjev
itd. Lastna preizkuševalnica, točna in ku-
lantna postrežba, zmerne cene, nakup in
prodaja porabljenih motorjev in dynamo-
strojev.

**Posestniki avtomobilov in
motornih koles, pozor!**

Kupujem že rabljeno

pneumatiko,

avtomobilnih in motornih koles, v vsaki mno-
žini, po najvišjih dnevnih cenah.

JUSTIN GUSTINČIČ,

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi pristno angleško sukno za
obleke, plašče, svilo, platno itd. po
najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

Naročajte

ново izišlo knjigo

„Taškent“
kruha bogato mesto

od Aleksandra Neverova. Prevod
preskrbel I. Vuk. Knjiga je lepo
opremljena v kartonskih platni-
cah in stane 17 Din, v platno
vezana 28 Din. Dobi se pri za-
ložništvu mesečnika „Svoboda“
Ljubljana in v vseh knjigarnah.

Globoko potrjeni naznanjamo tužno vest, da je naš ljub-
ljeni soprog, odnosno sin, brat i. t. d.

Joško Greile

uradnik OUZD v Skoplju,

dne 30. novembra 1930 ob 5. uri zjutraj na tukajšnjem oddel-
ku protituberkulozne lige na posledici proletarske bolezni v
25. letu svoje starosti preminul.

Maribor, Vršac, Graz, dne 30. novembra 1930.

Kristijan in Marija Greile, starši. - Karolina Greile, soproga.
Viljem Greile, brat.

Stalna priložnostna prodaja velike zaloge

nogavic, telovnikov, puloverjev,
vsakovrstnih hišnih in kuhinjskih potrebščin, posebno
karlovarske porcelanaste posode
pri Kormann-u, oddelek ostankov, Maribor, Gosposka ul. 3

RAZGLAS.

Mestno načelstvo mariborsko razpisuje za leto 1931 sledeča tekoča
dela in dobave:

1. Zidarska in težaška dela,
2. tesarska dela,
3. betonska dela,
4. kleparska dela,
5. mizarska dela,
6. dimnikarska dela,
7. kovaška dela,
8. pečarska dela,
9. kolarska dela,
10. ključavničarska dela,
11. steklarska dela,
12. slikarska dela,
13. plesarska dela,
14. sedlarska dela in
15. vzdrževanje stolpne ure.

Obrtniki mesta Maribora, ki želijo prevzeti gori navedena tekoča
dela pri mestni občini v letu 1931, se vabijo, da predložijo tozadevne
s 5 dinarskim kolekom opremljene prošnje ob navedbi enotnih cen do
9. decembra 1930 12. ure v vložišču mestnega načelstva.

Prošnje je oddati v zaprti kuverti z označbo: »Ponudba za tekoča
dela 1931.«

Enotne cene je vpisati v izkaz, opremljen z 2 dinarskim kolekom ter
ga priložiti prošnji. Obrazci se dobe pri mestnem gradbenem uradu v
Frančiškanski ulici šte. 8/II., soba št. 1.

V prošnji se mora izrecno navesti, da je ponudnik pri mestnem grad-
benem uradu razpoložene pogoje že pregledal ter na iste popolnoma
pristaja.

Mestni občinski svet si pridržuje pravico, izvoliti ponudnika, neozí-
raje se na najnižje cene ali na oddajo dela po določenem turnusu.

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 7% od dne
vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Se-
novu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak,
ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

**v štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovski trg šte. 6.**

**Posojila dajemo po
ugodnih pogojih!**

Vloge obrestujemo po 7%
proti trimesečni odpovedi.

